ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ПЕДАГОГИКА КАФЕДРАСИ
БУХОРО ВИЛОЯТИ КАСБИЙ ТАЪЛИМНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ВА МУВОФИҚЛАШТИРИШ
ҲУДУДИЙ БОШҚАРМАСИ
ПЕШКУ ТУМАН 2-СОН КАСБ-ҲУНАР МАКТАБИ

ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ДУАЛ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА РИВОЖЛАНИШ ОМИЛЛАРИ

Республика илмий-амалий конференция материаллари

Бухоро-2021

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ПЕДАГОГИКА КАФЕДРАСИ
БУХОРО ВИЛОЯТИ КАСБИЙ ТАЪЛИМНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ВА МУВОФИҚЛАШТИРИШ
ҲУДУДИЙ БОШҚАРМАСИ
ПЕШКУ ТУМАН 2-СОН КАСБ-ҲУНАР МАКТАБИ

ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ДУАЛ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА РИВОЖЛАНИШ ОМИЛЛАРИ

Республика илмий-амалий конференция материаллари

Бухоро-2021

МУНДАРИЖА

1-ШЎЪБА. ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ДУАЛ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	
ҚАХХОРОВ В.Ҳ. Ўрта бўғин кадрларни тайёрлаш давр талабидир	4
ҚОБИЛОВ Ҳ. Ҳ. Профессионал таълим муассасаларида дуал таълимни ташкил этишнинг замонавий тенденсиялари ва ривожланиш омиллари	5
ЧОРИЕВ Т. Дуал таълими ва уни такомиллаштиришнинг ҳуқуқий асослари	7
МАҲМУДОВ Б.Х. Илмийликка асосланган дуал таълим	11
ВАЛИЕВ М.Ш., МАХКАМОВ А.Х. Дуал таълимни такомиллаштиришда малака ошириш ва қайта тайёрлашнинг ўрни	13
МУҚИМОВ К., НОМОЗОВА Д., САЛИМОВА М. Олий ўқув юртларида физика ва бошқа табиий фанларни ўқитишда янги билимлардан фойдаланиш муаммолари	14
ХУДОЯРОВА Г.Б. Профилактика аддиктивного поведения старших подростков посредством духовно-нравственных ценностей в профессиональном образовании	19
ОЛИМОВ Ш.Ш. Профессионал таълим муассасаларида дуал таълимни ташкил этишнинг долзарб муаммолари	23
ХАКИМЖОНОВА Ҳ.Х. Профессионал таълим муассасаларида дуал таълимни ташкил этиш	26
РАХМАТУЛЛАЕВА Д.Р. Профессионал таълим муассасаларида ўқувчиларни тадбиркорликка йўналтириб ўқитиш	28
ХАСАНОВА Г.Д., ТОЖИЕВА М.В. Дуал таълим: муаммо ва ечимлар	31
ВАЛИЕВА Ф.Р., АТАЖАНОВА Д.Б. Профессионал ва олий таълим тизимида узвийликни таъминлашнинг педагогик шартлари	37
АВЛИЯҚУЛОВ А. Профессионал таълим муассасаларида дуал таълим асосида ўқув жараёнини ташкил этиш	40
РАХМАТУЛЛАЕВА Д. ХОДЖАБАЕВ А.Р. ИСМАИЛОВА З.К. Профессионал таълим муассасаларида "дуал" таълим тизимининг жорий этилиши	44
ГАФФАРОВ Х.Р., РАВШАНОВ Б.Х. Олий таълим тизимида дуал таълимнинг аҳамияти	46
QAHHOROV V., USMONOV E., HAYITOV SH., DEHQONOV A., OSTONOV Y. Professional ta'lim muassasalarida dual ta'limni tashkil etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari	51
РАХМАТОВ Я.Я., БАДАЛОВ У.Ҳ. Илғор хорижий тажрибалар асосида профессионал таълим муассасаларида дуал таълимни ташкил этишнинг замонавий тенденциялари	55
ИЛХОМОВ Б.Х. Дуал таълим асосида таълим жараёнларини ташкил этиш	58

ХАФИЗОВ А.Р., УМАРОВ А.А. Дуальное обучение: понятие, принципы, механизмы реализации, преимущества	61
ИМОМОВ Ш.Т. Профессионал таълим муассасаларида дуал таълимни ташкил этишнинг методологик асослари	66
JUMAYEVA M.T. Professional ta'lim muassasalarida dual ta'limning tashkil etishning metodolodik asoslari	70
IZBULLAYEVA G.V. O'zbekiston Respublikasi professional ta'limida o'qitishning dual tizimi	73
ORTIQOV O.R. Oliy va professional ta'lim tizimi integratsiyasida dual ta'lim mazmuni	75
ДЖАНАЛИЕВА Г.А., БОБОЕВ Ж.Ж., ИСРОИЛОВА Ш.Н. Профессионал таълим муассасаларида дуал таълим тизимини қўлланилишининг аҳамияти	77
ELIBOYEVA L.S. Dual ta'lim – kichik mutaxassislarni tayyorlashning samarali shakli	78
ISMATOVA N.B., SULTONOV A. Dual ta'limning amalga oshirish imkoniyatlari	79
АБДУЛЛАЕВ Қ.Ф. Профессионал таълимни ташкил этиш истиқболлари	82
БОБОМУРОДОВА Н.Ж. Ибн Сино таълимотида жисмоний баркамоллик ғояси	83
2-ШЎЪБА. ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ДУАЛ ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚЎЛЛАШ ИМКОНИЯТЛАРИ	
УБАЙДУЛЛАЕВ А.Н. Профессионал таълим тизимида "модулли ўқитиш"ни қўллаш имкониятлари ва замонавий тенденциялари	86
НОРОВ Н. Таълим муассасаси ўқувчиларининг worldskills стандартлари асосида компетенцияларини шакллантириш	90
МУРАТОВА Г.С. "Сув ва саломатликнинг атроф муҳитдаги ўрни" мавзусини дуал таълимда ташкил этиш	92
ФЁДОРОВ С.В., ШАРИПОВ Ж.О. Влияние структурных и фазовых превращений в легированном подповерхностном слое быстрорежущих инструментов на их износостойкость при резке жаропрочных, хромовых сплавов	95
ЭШОНҚУЛОВ Б.Д. Янги профессионал таълим - янги миссияси	104
КАЗИМОВА М.Ш. Дуальное образование как фактор успешного трудоустройства выпускников нефтегазового колледжа	108
KHAFIZOV A.R., MUKHAMADIEVA R.A. Uzbek dual system education key to achieve the goals of maintainable advancement	112
СИРОЖОВ С. Гуманистические принципы образовательного процесса в Узбекистане	115

INOYATOV I.SH., RAJABOV U.YA. Kuzgi bug'doyning hosildorligiga sug'orish tartibi va o'g'itlash me'yorini ta'siri buyicha olib borilgan ilmiy tadqiqot ishlari natijalari va ularning tahlili	118
QURBONOV N. Yangi O'zbekistonda professional ta'lim tizimi takomillashuvining muhim asoslari	122
РАХМАТОВА У.Д., НИЁЗОВА И.Н. Дуал таълим - профессионал таълим самарадорлигини ошириш омили сифатида	126
ХОДЖАЕВ Н., АВЛИЯКУЛОВ А. Дуальное обучение в профессиональных образовательных учрежденях	130
МУХАММАДОВ С.А. Германия дуал (касб-ҳунар) таълимининг ўрганиш соҳалари ва ўқитиш методлари	133
НОРОВ Н.Ф. Дуал таълимни ташкил этиш	135
ИМОМОВА С.Х., БОЗОРОВ Д.Т. Касб-ҳунар мактабларида профессионал таълимнинг ташкил этилиш	138
CHORIYEVA N. A. Professional ta'lim tizimida dual ta'lim texnologiyalarini qo'llash imkoniyatlari	139
3-ШЎЪБА. ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ДУАЛ ТАЪЛИМИ ЖАРАЁНИДА ЎҚУВЧИЛАР БИЛИМИНИ БАҲОЛАШНИНГ ХАЛҚАРО ТИЗИМИ	
ҒАФФАРОВ Ф. Дуал таълими тизимида тайёргарлик шароитларида ўқувчиларнинг баҳолаш компетенциясини шакллантириш	145
ХАЙДАРОВ Б.М. Ўқув амалиётларида Power Point тақдимоти ёрдамида ўқувчиларнинг компетенцияларни шакллантириш	147
УСМОНОВ И. Профессионал таълим муассасаларида талабалар таълимини индивидуаллаштириш имкониятлари	149
ABDURAXMANOVA SH.A., SULTONMURODOV A.A. Professional ta'lim tizimida o'rgatuvchi video darslarni qo'llash imkoniyatlari	153
НОРОВ Н., ЭШОНҚУЛОВ Б., ШУКУРЛАЕВА Г. Worldskills стандартлари бўйича мусобақаларни ташкил этиш	156
ABDIYEV SH. Dual ta'lim asosida tahsil oluvchilarning yuksak axloqiy sifatlarini shakllantishning dolzarbligi	160
УСМОНОВА Б.Ш., МИРЗАЕВА С.И. Профессионал таълимда интерфаол методлардан фойдаланишнинг асосий омиллари ва методологик талаблари	162
IMOMOVA S.H. Professional ta'lim tizimida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha zamonaviy metodologik talablar asosida ta'lim texnologiyalarini tuzish va ulardan samarali foydalanish	167
TOSHOVA G.J. Innovatsion metodlarni qo'llashning psixologik jihatlari	173
АЗИМОВА М.Б., БОТИРОВ Ж.С. Ҳунармандчилик амалий санъатнинг инсон хаётидаги аҳамияти	175

ҲУНАРМАНДЧИЛИК АМАЛИЙ САНЪАТНИНГ ИНСОН ҲАЁТИДАГИ АҲАМИЯТИ

М.Б Азимова., Ж.С. Ботиров
Бухоро давлат университети

Меҳнат инсоннинг ҳаётида муҳим ўрин эгаллайди. Шунинг учун ҳам инсон ҳаётини, турмушини меҳнатсиз, яратувчиликсиз тасаввур этиб бўлмайди. Инсон меҳнат билан улуғ. Кишилик жамиятининг асл тарихи ҳаммеҳнатдан бошланган. Инсон қадами унинг меҳнати билан қутлуғ. Зеро, халқимиз меҳнатни бош тарбиячи деб атайди. Сабаб инсон тарбиясини асосан меҳнатга бўлган муносабатларига қараб белгиланиши бежиз эмас. Меҳнат - ҳаёт демакдир.

Меҳнат тарбияси эса тарбиянинг мағзини, мазмунини ташкил этади. Ҳамма халқларининг энг илғор анъаналари меҳнат жараёнида пайдо бўлиб такомиллашади. Халқ оммаси ҳар доим энг илғор яхши ва улуғ нарсаларнинг ижодкори ҳисобланган. Халқ ҳаётини, яшаш тарзини ўрганиш учун ҳам меҳнат анъаналарини билиш лозим.

Меҳнат анъаналарининг тарбиявий аҳамиятини улканлигини унутмаслик керак. Чунки, меҳнатга муносабатни қарор топтириш ёш авлод тарбиясининг асоси ҳисобланади. Меҳнат анъаналарининг таянчи сифатида ёшларни ҳаётга, ижтимоий меҳнат фаолиятида иштирок этишга тайёрлаш ҳам муҳим рол ўйнайди. Чунки, меҳнат анъаналари замирида шахснинг ахлоқий сифатлари: меҳнатсеварлик, табиатга муҳаббат, сувни исроф қилмаслик, саховатлик, ўзгаларнинг меҳнатини қадрлаш, меҳнат бахт келтиришини англаш кабидир. Халқ тарбияшунослигида меҳнатсеварлик вакасб-ҳунарга доир ғояларни ёш авлодларимиз онгига сингдириш, халқ оммасининг илғор меҳнат ва ҳунармандчилик анъаналарига бефарқ қарамаслан замон талабларига мос ҳолда таълим ва тарбия жараёнларини ташкил этиш айни муддаодир.

Болаларнинг меҳнатга муҳаббат қўйиб ўсишида оиладаги руҳий ҳолат, муҳит жуда катта рол ўйнайди. Меҳнат тарбияси болаликдан бошланади. Даст аввал ўз-ўзига хизмат қилиш, ота-оналарга хўжалик ишларида ёрдам бериш.

Меҳнат тарбияси мактабда давом эттирилади. Ўқув режасига киритилган меҳнат дарсларида ўқувчилар меҳнат қилишга оид кўникма ва малакалар эгаллайдилар. Ундан сўнг касб-ҳунар коллежларида, бевосита саноатда оддий ишлаб чиқариш ишларини амалга ошириб борадилар. Баъзан бола ўзининг туғилган уйида «бегонадек» яшайди, фақат мажбур қилгандагина ўз-ўзига хизмат қилиш билан шуғулланади. Бунда у қандайдир хўжалик ишларидан бош тортади. Бу эса бирон меҳнатга ўрганмай, бетартиблик, дангасалик, ялқовлик, иннёқмаслик касалликларига чалинишига олиб келади. Бундай ҳодиса оилада бола ўз ҳолига ташлаб қўйилганда, бола оиладаги меҳнат жамоасининг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида катталар билан биргаликда қилинадиган биронта ишга жалб қилинмаганда, оилада доимий меҳнат мажбуриятларига эга бўлмаганда, меҳнат мажбуриятларини бажариш юзасидан ҳеч қандай жавобгарликни ҳис этмаганда, ё бўлмаса, меҳнат мажбуриятларига эга бўлиб туриб, уларни бажарганда ҳеч қандай қаноатланиш ҳиссини сезмаганда ва бундан фақат ёлғиз

ёкимсизлик сезганда юзага келади. Ҳар бир ҳолатда ҳам бундай бола бир оз вақт ўтгандан сўнг ўзининг асосий эхтиёжи бўлмиш меҳнатга бўлган табиий интилишидан маҳрум бўлади ва қаноат ҳосил қилишни эса ўйин-кулгидан қидира бошлайди. Ўйин-кулгида ривожланган эхтиёж меҳнатга бўлган табиий эхтиёжни батамом сиқиб чиқариши мумкин.

Меҳнатга ўргатмасдан туриб жамият учун баркамол шахсни тарбиялаш мумкин эмас. Ўқувчилар касб-ҳунарга оид билимлар ва малакаларни фақат ўзлаштирибгина қолмай, балки амалий ҳаётда ўзлари ва жамият учун фойдали эканлигига ишонч хусусиятларини ҳам шакллантиришлари лозим. Педагогнинг ўзи намуна бўлиб, ўқувчиларга касб-ҳунар учун керакли бўлган шахсий сифатларни такомиллаштириш, гўзал одатларга ўргатмоқ ва бу одатларни севиб бажармоқ ҳолига келтириш лозим. Ўқитувчининг ўзи ўқувчиларнинг ўқув ёки ишлаб чиқариш вазифаларини уларнинг индивидуал хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда тақсимлаши керак. Педагоглар ўқувчиларнинг қизиқишларини, ишда юқори кўрсаткичларига эришиш йўлидаги қийинчиликларини енгишга қаратилган хоҳишларини, муваффақиятга қаратилган ишончлилик, қатъиятлилик сингари сифатларини таркиб топтириши керак.

Қишлоқ хўжалик касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейларда ўқувчилар ўртасида меҳнатга, касб-ҳунарга оид турли-туман тадбирларни ташкил қилиш, ҳамда уларнинг касб, ҳунар бўйича қўлга киритган ютуқларини қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириб бориш лозим. Буюк мутафаккир олим ибн Сино ―Оламнинг яшаши учун энг зарур нарса бу фойдали меҳнат жанги‖, деб таъкидлайди. Унинг фикрича, ота-оналар ўз болаларига ёшлигидан маълум бир касб-ҳунар ўргатишлари лозим. Бола касб – ҳунарни маълум даражада ўзлаштириб бўлгандан сўнг уни касб-ҳунаридан фойдаланишга, яъни ҳалол меҳнат билан мустақил ҳаёт кечиришга ўргатиш керак. Мутафаккир бу ишнинг болалар учун икки хил тарбиявий аҳамиятига эга эканлигини таъкидлайди:

1. Бола ўз касб-ҳунари туфайли мустақил турмуш кечириб, унинг дастлабки манфаатини кўргандан кейин, ўз ҳунарига янада маҳкам боғланиб, унга нисбатан муҳаббат орттиради ва уни такомиллаштиришга интилади.
2. Яшаш такомили ўз зиммасига юклатилгандан кейин ўз касб-ҳунарига одат ҳосил қилади.

Демак, Ибн Синонинг таълим беришича, илм-маърифат ва касб-ҳунар эгаллашда киши ҳар қандай мушкулни дадиллик билан енгади ва у ҳунари туфайли ҳеч ҳам хор бўлмайди. Шунинг учун ҳам: «Ёшларга илм бера бориб, - деган эди улуғ олим Ибн Сино, - уларга ҳунар ўргатмоқ муҳим маъсулиятли ишдир. Ҳунар ўрганиш бирга ёшлар ҳар қандай ножўя хатти-ҳаракатлардан холи бўладилар‖, - деб таъкидлайди.

Ибн Синонинг ўз даврида ёшларни ҳунарли бўлишга чорлаган қуйидаги дурдона насиҳатлари ҳозирги кунда ҳам ўзининг маърифий – тарбиявий

ахамиятини йўкотгани йўқ: Олтин олмагину ўргангин ҳунар. Ҳунарнинг олдида хасдир олтин, зар.

Хожа Самандар Термизий (XVII аср) «Дастур ал-мулук» асарида меҳнат ва касб-ҳунар аҳлини тарбиялашни тарғиб этар экан, истеъдод (касб-ҳунар) эгаларининг тарбияси шундай бир кишидирки, кора тупрокни тоза олтинга, нокис тошни эса айбсиз гавҳарга айлантиради, деб ажойиб фикрлар баён қилади.

Касбга кўникиш – бу ёш инсоннинг аста-секин касбий мехнат шароитига кириши, вазифасига кўра эмас, балки унинг психик хусусиятига кўра, ўкувчиликдан малакали ишчи кадрга айланишидир.

Касбга кўникиш даври одатда учта характерли боскич бўйича борадики, уларнинг ҳар бири педагоглар учун жуда муҳим хусусиятларга эга. Касбга кўникишнинг биринчи боскичи – таништириш бўлиб, ўзининг атроф-муҳитдаги янги ролини англашдан иборат. У танланган касб бўйича муайян малака олишга карор килингандан бошланади ва ишлаб чикариш таълимига дастлабки назарий тайёргарлик даврида ўкув устахоналари хамда билим юрти билан танишиш даврида давом этади. Касбга кўникишнинг бу биринчи боскичида қабул килинган карорнинг тўғрилигини ўсмир ўзи баҳолайди касбга, ишлаб чикаришга, курсдошлар ва ўқитувчилар билим юрти ва корхонага муносабати вужудга келади. Ўсмир ўз келажагига назар ташлайди. Ҳамда танлаган касбида кандайдир жозибали ва кандайдир хунук томонларни кўради. Болаликда ўйгонган, кизиктирган сохалар хакидаги ўй хаёллари барбод бўлади, хамда янги умид ва интилиш пайдо бўлади.

Касбга кўникишнинг иккинчи тайёрлов боскичи ижтимоий умумий ва махсус предметлар хамда ўкув устахоналарида ишлаб чикариш таълимини асосли эгаллашдан иборат касб ўрганишдир. Бу ерда хам танланган касбга кўникишнинг анча узок ва маъсулиятли бўлган даври, яъни касбни ўзлаштираётган малакали ишчи-шахснинг дастлабки шаклланиши юз беради. Бу шаклланишнинг мувафаккияти ўзини ўкув мехнати натижасидан каноатланиш ва каноатланмаслик билан боглик ютуклар кувонтиради ва илхом беради, янада каттарок мувафаккиятларга ундайди. Тасодифий мувaффақиятсизликга янада кўпрок кучни сафарбар килади. Аммо доимий равишдаги мувафаккиятсизлик ишдан, ўкишдан ва касбдан ихлосни кайтаради.

Ёшларни касб хунарга йуналтириш ва унинг касбий кизикишларини аниклаш. Мехнат анъаналарини таянчи сифатида ёшларни хаётга ижтимоий мехнат фаолиятида иштирок этишга тайёрлаш хам мухим ахамиятга эга. Мехнат анъаналари замирида шахснинг ахлокий сифатлари мехнатсеварлик, ерга ва табиатга мухаббат, сувни исроф килмаслик сахийлик, узгаларнинг мехнатини кадрлаш, мехнат бахт келтиришини англашдир.

Халк тарбияшунослигида мехнатсеварлик ва касб-хунарга доир гояларни ёш авлодларимиз онгига сингдириш халк оммасининг илгор мехнат, хунармандчилик анъаналарига бефарк карамаслик замон талабларига мос маълум тарбия жараёнларнни ташкил этишдир.

Адабиётлар.

1. 1. Batirov J. S., Avezov S. N. THE CURRENT IMPORTANCE OF THE PHILOSOPHICAL AND PEDAGOGICAL VIEWS OF MEDIEVAL THINKERS ON ARTOF THE PHILOSOPHICAL AND PEDAGOGICAL VIEWS OF MEDIEVAL THINKERS ON ART //Scientific reports of Bukhara State University. – 2020. – T. 4. – №. 4. – C. 293-296.

2. Хакимова Г. А. Методические рекомендации по обучению искусству батика на занятиях творческих кружков //Актуальные задачи педагогики. – 2020. – С. 34-37.

3. Muzafarovna A. N., Jurayevich J. Q. The role of islam in folk decorative art of Bukhara //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2020. – T. 9. – №. 5. – C. 347-350.

4. Razzoqovna O. G. THE PROBLEM OF DEVELOPING STUDENTS' PERCEPTIONS OF VISUAL ARTS IN UZBEKISTAN //European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. – 2019. – T. 7. – №. 12.

5. Kadirova N. A. Ibadullaeva Sh. I. Characteristics of Uzbek embroidery //European journal of research and reflection in educational sciences. – 2020. – T. 7. – №. 12. – C. 591.

6. Kadirova N. A. UZBEK NATIONAL CHILDRENS CLOTHING AND ITS EVOLUTION //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 6. – C. 155-157.

7. Абдуллаев С. С., Рафиева Н. А. Искусства Древней Руси и Средней Азии в духовном диалоге (исторический экскурс) //Вестник науки и образования. – 2020. – №. 21-2 (99).

8. Вилоят Ражабовна Тухсанова, Шодижон Шокирович Бакаев. ИКУССТВО ЗОЛОТОГО ШИТЬЯ ГОРОДА БУХАРЫ. Academy. – 2020. - №. 11. (62).

9. Boltaevna, Sulaimonova Mukhiba. "IMPROVING THE QUALITY OF SPIRITUAL AND EDUCATIONAL WORK." *Euro-Asia Conferences*. Vol. 1. No. 1. 2021.

10. Авлиякулов М. М. Система «мастер-ученик» в обучении ремесленному делу //ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНЫЙ. – 2017. – С. 32.

11. Арифовна, Кадирова Нозима и Ибадуллаева Шахноза Ильхомовна. "ХАРАКТЕРИСТИКИ УЗБЕКСКОЙ ВЫШИВКИ." *Европейский журнал исследований и размышлений в области образовательных наук. том* 7.12 (2019).

12. SADIKOVNA, MUSINOVA AZIZA. "Toreutic Art-AS A National Value." *JournalNX* 6.11: 93-96.

13. MAMATOV, DILSHOD. "The Role of Computer Gaphics in Developing Students Space Imagination." *JournalNX* 6.10: 304-309.